

HELSINGFORS UNIVERSITET
UPPFININGSREGLEMENTE
29.5.2015

PRINCIPER FÖR
KOMMERSIALISERING AV
FORSKNINGSRESULTAT
9.3.2015

92

UPPFINNINGSANMÄLNINGAR
ÅR 2015

INNEHÅLL

UPPFINNINGSREGLEMENTE

1	UPPFINNINGSREGLEMENTETS SYFTE	5
2	TILLÄMPNING OCH ARBETSFÖRDELNINGEN MELLAN UNIVERSITETET OCH HELSINGIN INNOVAATIOPALVELUT OY	5
3	KLASSIFICERING AV UPPFINNINGAR ENLIGT TYP AV FORSKNING	5
4	UPPFINNINGSANMÄLAN OCH HANDLÄGGNING AV UPPFINNINGSANMÄLNINGAR	6
	4.1 Uppfinnarens skyldighet att göra en uppfinningsanmälan	6
	4.2 Universitetets skyldighet att svara på uppfinningsanmälan	6
5	RÄTTEN TILL UPPFINNINGEN	6
	5.1 Öppen forskning	6
	5.2 Avtalsforskning	6
	5.3 Universitetets bruksrätt	7
6	SEKRETESS, PUBLICERING AV FORSKNINGSRISULTAT OCH DELGIVNING AV UPPGIFTER	7
7	SKYDD, FÖRSÄLJNING OCH LICENSIERING AV UPPFINNINGEN	7
8	INCITAMENT OCH VINSTFÖRDELNING	7
9	IKRAFTTRÄDANDE	7
	BILAGA 1 INCITAMENT OCH VINSTFÖRDELNING	8
	Kostnader	8
	Uppfinnarens ersättning	8

PRINCIPER FÖR KOMMERSIALISERING AV FORSKNINGSRISULTAT

1	SYFTE	10
2	TILLÄMPNING	10
3	DEFINITIONER	10
3.1	Immateriella rättigheter och skyddet av dem	10
3.2	Sekretessbelagda uppgifter	11
3.3	Intäkter av kommersialiseringen	11
3.4	Spin-out företag	11
4	IMMATERIELLA RÄTTIGHETER SOM OMFATTAS AV PRINCIPERNA FÖR KOMMERSIALISERING	11
5	KOMMERSIALISERING	12
5.1	Licensiering eller försäljning	12
5.2	Grundande av s.k. spin-out företag	12
5.2.1	Företagarteamet	12
5.2.2	Kommersialisering av teknologi	13
5.2.3	Affärsplanen	13
5.2.4	Fördelningen av aktier mellan forskardelägarna och Helsingfors universitets fonder	13
5.2.5	Externa grundare	13
5.2.6	Spin-out företagets stiftelseurkunder	14
5.2.7	Externa investeringar	14
5.2.8	HUF:s investeringsmöjlighet	14
6	ÄNDRINGAR I PRINCIPERNA FÖR KOMMERSIALISERING	14
7	BILAGA: KRITERIER FÖR KOMMERSIALISERING	15

HELSINGFORS UNIVERSITET

UPPFINNINGSREGLEMENTE 29.5.2015

TILL LÄSAREN

Uppfinningsreglementet riktar sig till alla anställda vid Helsingfors universitet. Syftet med reglementet är att beskriva de förfaranden och skyldigheter som gäller arbetstagaren och universitetet i de fall där uppfinningar kommer till i forskning.

Avsikten har i synnerhet varit att klarlägga omständigheter kring äganderätten till en uppfinning. Tydliga äganderättigheter och en vilja både från uppfinnarens och från universitetets sida att ta vara på möjligheterna att utnyttja uppfinningen ger en grund för fortsatta åtgärder som universitetet kan vidta för att säkerställa att utnyttjandet lyckas.

Detta reglemente ersätter uppfinningsreglementet från 2011. Verksamheten som gäller uppfinningar har förändrats märkbart i och med att universitetets juridiska ställning har förändrats, att universitetet har

fastställt principer för kommersialisering och att det har utvecklats finansieringsformer för utnyttjande av uppfinningar. Universitetets möjligheter att vidareutveckla uppfinningar tillsammans med uppfinnarna och forskarna har förbättrats betydligt, likaså har strukturerna som styr verksamheten utvecklats. Reglementet beskriver också ersättningsförfarandet då utnyttjandet av uppfinningar lyckas.

Reglementet är inte täckande, utan avsett att ta ställning till de åtgärder som lagen om rätt till uppfinningar vid högskolor förutsätter när det gäller förhållandet mellan uppfinnaren och universitetet. Kommersialiseringen av uppfinningar behandlas närmare i universitetets principer för kommersialisering som publicerades 29.5.2015.

1. UPPFINNINGSGRELEMENTETS SYFTE

Uppfinningsreglementets syfte är att på ett sätt som är ändamålsenligt för uppfinnaren och universitetet främja och ge anvisningar om identifierandet, skyddandet och utnyttjandet av uppfinningar som kommit till vid Helsingfors universitet (nedan universitetet). Uppfinningsreglementet fastställer också förfarandena när man gör, behandlar och fattar beslut om uppfinningsanmälningar.

Uppfinningsreglementet grundar sig på lagen om rätt till uppfinningar vid högskolor (369/2006) (nedan uppfinningslagen), och använder samma begrepp och definitioner som uppfinningslagen. Uppfinningslagen är primär i förhållande till uppfinningsreglementet och lagen ska följas om reglementet och lagen strider mot varandra, eller om reglementet inte reglerar den aktuella frågan.

2. TILLÄMPNING OCH ARBETS-FÖRDELNINGEN MELLAN UNIVERSITETET OCH HELSINGIN INNOVAATIOPALVELUT OY

Detta reglemente tillämpas på uppfinningar som personer anställda vid universitetet gör i sitt anställningsförhållande och som kan skyddas med patent i Finland. Om man inte har kommit överens om någonting annat tillämpas reglementet på sådana studenter vid universitetet som hade ett gällande anställningsförhållande till universitetet när uppfinningen kom till. Man kan separat komma överens om att reglementet tillämpas även om en person inte står i anställningsförhållande till universitetet.

Om uppfinnaren söker patent eller på annat sätt utnyttjar uppfinningen inom sex månader från det att anställningsförhållandet upphörde, anses uppfinningen ha kommit till under anställningsförhållandet, om inte uppfinnaren visar sannolika grunder för att uppfinningen har kommit till under tiden efter anställningsförhållandet. Om uppfinningen på detta sätt anses ha kommit till under anställningsförhållandet tillämpas detta reglemente också på en person som inte längre står i anställningsförhållande till universitetet.

Uppfinningar som kan skyddas med patent i Finland anses vara uppfinningar (nedan uppfinning) som uppfyller kriterierna i patentlagen (550/1967). Enligt patentlagen är en uppfinning patenterbar om den är ny (inte har publicerats tidigare), har uppfinningshöjd (inte är uppenbar för fackmän) och kan tillgodogöras industriellt. Uppfinningslagen gäller uppfinningar som är patenterbara, men den förpliktigar inte till att skydda uppfinningar med patent.

Detta uppfinningsreglemente tillämpas inte på uppfinningar som har gjorts innan uppfinningslagen trädde i kraft 1.1.2007, om inte något annat avtalats.

Helsingin Innovaatiopalvelut Oy (nedan HIS), som ägs av Helsingfors universitet, ansvarar för universitetets del för de skyldigheter som anges i universitetets uppfinningsreglemente, om inte något annat uttryckligen bestäms i uppfinningsreglementet.

HIS utför följande uppgifter för universitetets del när det gäller uppfinningsanmälningar och patent:

- tar emot uppfinningsanmälningar som görs i enlighet med uppfinningslagen
- granskar och bedömer uppfinningsanmälningarna
- ger ett meddelande som svar på uppfinningsanmälan till uppfinnarna
- administrerar de patentansökningar och patent som universitetet äger.

Utvecklingsdirektören vid sektorn för forskning fattar beslut om uppfinningar (överföring av äganderätten, skydd).

3. KLASSIFICERING AV UPPFINNINGAR ENLIGT TYP AV FORSKNING

Enligt uppfinningslagen klassificeras uppfinningarna enligt vilken typ av forskning som har gett upphov till dem och/eller vad man har kommit överens om beträffande äganderätten.

Uppfinningen anses ha tillkommit i

A) öppen forskning om

1. forskningen görs i ett anställningsförhållande för fullgörande av universitetets forskningsuppdrag utan finansiering utifrån och utan att universitetets utomstående avtalspartner deltar i forskningen,
2. forskningen genomförs med finansiering från en utomstående part men den omfattas inte av andra bestämmelser än sådana som gäller publicering av resultaten, eller
3. forskningen uppfyller förutsättningarna för avtalsforskning i punkt B, men universitetet och avtalspartnern har uttryckligen kommit överens om att den är öppen forskning innan forskningen inleds.

B) avtalsforskning om

1. forskningen är avgiftsbelagd serviceverksamhet enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992),

2. forskningen är annan än öppen forskning eller avgiftsbelagd serviceverksamhet i enlighet med punkt B.1. om åtminstone en utomstående part deltar antingen som utförare av en del av forskningen, som finansiar (t.ex. Tekes, EU, Finlands Akademi eller ett företag) eller på annat sätt, och om den omfattas av skyldigheter som gäller användningen av forskningsresultatet, eller om det är fråga om ett projekt där man använder universitetets finansiering för att främja kommersialiseringen (t.ex. proof of concept-projekt).
- C) **andra situationer**, om uppfinningen har tillkommit på annat sätt än i öppen forskning (punkt A) eller avtalsforskning (punkt B).

4. UPPFINNINGSANMÄLAN OCH HANDLAGGNING AV UPPFINNINGSANMÄLNINGAR

4.1 UPPFINNARENS SKYLDIGHET ATT GÖRA EN UPPFINNINGSANMÄLAN

Varje person som står i anställningsförhållande till universitetet är skyldig att oberoende av uppfinningens klassificering utan dröjsmål lämna in en skriftlig anmälan om sin uppfinning. Uppfinningsanmälan ska göras på universitetets blankett för uppfinningsanmälan. Blanketten med ifyllningsanvisningar finns på finska och engelska hos HIS och på universitetets intranät (Flamma). Den ifyllda och undertecknade blanketten skickas till adressen

Keksintöasiat / Helsingin Innovaatiopalvelut Oy
PL 20
00014 Helsingin yliopisto

eller keksintoilmoitus@helsinki.fi

Universitetet kommer också att ta i bruk en elektronisk uppfinningsanmälan. Närmare information om hur man lämnar in anmälan elektroniskt kommer att finnas i Flamma när systemet har tagits i bruk. Om en uppfinnare som är anställd av universitetet också står i anställnings- eller tjänsteförhållande till en annan organisation när uppfinningen görs, ska han eller hon lämna in en anmälan om den aktuella uppfinningen också till sin andra arbetsgivare.

4.2 UNIVERSITETETS SKYLDIGHET ATT SVARA PÅ UPPFINNINGSANMÄLAN

Uppfinnaren ges ett skriftligt meddelande som svar på uppfinningsanmälan. Meddelandet ska ges utan oskä-

ligt dröjsmål och senast två (2) månader efter det att universitetet har fått en uppfinningsanmälan med tillräckliga uppgifter. Meddelandet ska också innehålla uppgifter om vilken typ av forskningsprojekt eller situation uppfinningen har kommit till i. I meddelandet framför universitetet sin preliminära ståndpunkt om äganderätten.

Universitetet har rätt att bedöma uppfinningen. Utgående från bedömningen beslutar universitetet slutgiltigt om det vill äga uppfinningen. Universitetet måste meddela sin slutgiltiga ståndpunkt om sin villighet att äga uppfinningen senast sex (6) månader efter det att universitetet har fått en uppfinningsanmälan med tillräckliga uppgifter.

5. RÄTTEN TILL UPPFINNINGEN

5.1 ÖPPEN FORSKNING

Rätten till en uppfinning som kommit till i öppen forskning tillhör i första hand uppfinnarna. Uppfinnarna kan erbjuda universitetet sin uppfinning och universitetet kan besluta att ta emot rätten på det sätt som man kommer överens om separat och skriftligen.

Om uppfinnaren inte inom sex månader från uppfinningsanmälan gällande en uppfinning som tillkommit i öppen forskning har publicerat uppfinningen eller meddelat sin vilja att själv utnyttja uppfinningen, kan universitetet överta rättigheterna till uppfinningen. Universitetet måste skriftligen meddela sitt intresse att överta rättigheterna, och före det måste universitetet fråga uppfinnaren om han eller hon har för avsikt att själv utnyttja uppfinningen.

5.2 AVTALSFORSKNING

Rätten till en uppfinning som kommit till i avtalsforskning tillhör i första hand universitetet. Om universitetet fastställer sina rättigheter till en uppfinning som kommit till i avtalsforskning, ska universitetet vid behov ge uppfinnaren ett andra skriftligt meddelande om överföring av rättigheterna inom sex (6) månader efter det att universitetet har fått en uppfinningsanmälan med tillräckliga uppgifter.

Om universitetet inte ger ett skriftligt meddelande inom tidsfristen, anses universitetet ha avstått från sin rätt till uppfinningen i enlighet med denna punkt, och uppfinnaren anses inneha äganderätten till uppfinningen.

Om universitetet överför rätten till en uppfinning på det sätt som beskrivs i denna punkt, ska uppfinnaren med stöd av uppfinningslagen och på universitetets yrkande utan dröjsmål underteckna ett överföringsbrev samt övriga behövliga handlingar.

5.3 UNIVERSITETETS BRUKSRÄTT

Universitetet vill i regel få bruksrätt till uppfinningarna så att de kan användas i forskningen och undervisningen, som är universitetets grundläggande uppgifter. Uppfinnaren kan dock vägra att ge bruksrätt genom att meddela det i uppfinningsanmälan.

6. SEKRETESS, PUBLICERING AV FORSKNINGRESULTAT OCH DELGIVNING AV UPPGIFTER

Uppfinnaren får inte publicera uppfinningen eller uppgifter om den förrän:

- a) universitetet uttryckligen ger sitt tillstånd till det,
- b) universitetet har meddelat att det inte övertar rättigheterna till uppfinningen, eller
- c) det har gått 6 månader efter det att universitetet har fått en uppfinningsanmälan med tillräckliga uppgifter och universitetet har inte gett uppfinnaren ett skriftligt meddelande som svar på uppfinningsanmälan.

Universitetet måste hemlighålla uppgifter som man fått om uppfinningen tills uppfinningen har skyddats på ett tillräckligt sätt och det inte finns andra nödvändiga skäl till hemlighållandet. Universitetet kan dock ge uppgifter till parterna i forskningssamarbetet eller andra parter, om man har kommit överens om det i avtalet som gäller forskningen och om delgivandet av uppgifterna är nödvändigt för att uppfinningen ska kunna utnyttjas. Universitetet måste i så fall se till att delgivandet av uppgifter inte äventyrar skyddet eller utnyttjandet av uppfinningen eller uppfinnarens vetenskapliga publicering.

7. SKYDD, FÖRSÄLJNING OCH LICENSIERING AV UPPFINNINGEN

Universitetet deltar inte i skydd, försäljning eller licensiering av rättigheter som tillhör uppfinnaren.

När rättigheterna till en uppfinning tillhör universitetet, beslutar universitetet om utnyttjandet av uppfinningen, t.ex. försäljning eller licensiering, publicering, egen användning och skydd. Observera att universitetet inte är skyldigt att skydda en uppfinning med patent.

Universitetet utnyttjar uppfinningen i mån av resurser, möjligheter och sina skyldigheter. HIS bedömer uppfinningarna enligt deras potentiella kommersiella nytta med beaktande av principerna för kommersialisering.

Uppfinnaren har en viktig roll när det gäller att skriva patentansökan, bemöta interimistiska beslut samt andra expertuppdrag i anknytning till skyddet

av uppfinningen. Uppfinnarens expertis behövs i synnerhet vid vidareutvecklingen av uppfinningen och i projekt som tillsätts för ändamålet.

8. INCITAMENT OCH VINSTFÖRDELNING

Fördelningen av vinsterna av uppfinningar som universitetet äger beskrivs i bilaga 1, om man inte har kommit överens om något annat i forskningsavtalet för ett avtalsforskningsprojekt. Alla ersättningar och arvoden som nämns i bilaga 1 fördelas mellan uppfinnarna enligt de insatsandelar som meddelas i uppfinningsanmälan. Om uppfinnarna inte har meddelat universitetet hur stor andel av uppfinningen var och en står för, fördelas ersättningarna och/eller arvoden jämnt mellan uppfinnarna.

9. IKRAFTTRÄDANDE

Detta uppfinningsreglemente träder i kraft 29.5.2015 och ersätter det reglemente som trädde i kraft 24.8.2011. När uppfinningsanmälan har gjorts innan detta uppfinningsreglemente trädde i kraft tillämpas universitetets tidigare uppfinningsreglemente på uppfinningen, om man inte kommit överens om något annat (t.ex. i ett avtal om överföring av rättigheterna).

BILAGA 1 INCITAMENT OCH VINSTFÖRDELNING

KOSTNADER

Universitetet svarar för kostnader som orsakas av skyddet av uppfinningar det äger, om inte något annat har avtalats. Sådana kostnader är t.ex. kostnader för att skriva, ansöka om och upprätthålla patent.

UPPFINNARENS ERSÄTTNING

Universitetet bokför åtgärderna i anknytning till kommersialiseringen av uppfinningen och tillhörande utgifter och intäkter.

Om universitetet säljer, licensierar eller på något annat sätt överlåter en uppfinning som universitetet tagit i besittning, fördelas universitetets nettoinkomster enligt följande:

- 1) Om nettoinkomsten är 100 000 euro eller mindre:

Till uppfinnarna	50 %
Till resultatenheten	20 %
Till universitetet	30 %

- 2) Om nettoinkomsten är över 100 000 euro:

Till uppfinnarna	1/3
Till resultatenheten	1/3
Till universitetet	1/3

Denna fördelning tillämpas också när det gäller ersättningar för uppfinningar som kommit till i avgiftsbelagd serviceverksamhet, om man inte uttryckligen har kommit överens om något annat i ett avtal. Universitetet, Helsingfors universitets fonder eller uppfinnaren kan vara ägare i ett företag som universitetet säljer, licensierar eller på något annat sätt överlåter uppfinningen till. Den sammanlagda inkomst som används i beräkningen av nettoinkomsten är de inkomster som universitetet får genom ett licensavtal eller någon annan typ av överlåtelseavtal. En värdestegring eller intäkter från en realisering av en ägarandel i företaget räknas inte in i den sammanlagda inkomsten.

Nettoinkomsten beräknas genom att dra av universitetets direkta kostnader från den sammanlagda inkomsten. Direkta kostnader är

- Patentkostnaderna, inklusive kostnaderna för att göra upp patentansökan och upprätthålla patenträtten.
- Andra kostnader för att skydda de immateriella rättigheterna.
- Utredningar över t.ex. marknaden eller patenterbarheten som har gjorts eller anskaffats i samband med förberedelserna för kommersialiseringen av den immateriella rättigheten.
- Andra kostnader som direkt har orsakats av och/eller kan påvisas ha orsakats av kommersialiseringen.
- Eventuellt administrationsarvode som separat betalas ut till universitetet.

Universitetet kontrollerar nettoinkomsten senast den 31 mars varje år på basis av intäkterna under föregående kalenderår. Ersättningarna betalas ut i maj i samband med löneutbetalningen. Ersättningen betalas ut om uppfinnarens arvode överstiger 100 euro före förskottsskatten och efter de lagstadgade avgifterna, om man inte har kommit överens om någonting annat i avtalet för uppfinningar som tillkommit i avgiftsbelagd serviceverksamhet. Om summan inte överstiger hundra euro överförs ersättningen till följande periods löneutbetalning.

HELSINGFORS UNIVERSITET

PRINCIPER FÖR KOMMERSIALISERING AV FORSKNINGSRISULTAT 9.3.2015

TILL LÄSAREN

Principerna för kommersialisering riktar sig till alla anställda vid Helsingfors universitet. Universitetet har ett uppfinningsreglemente (Keksintöohje) som styr hur äganderätten till enskilda uppfinningar fastställs och hur man bestämmer en skälig ersättning för uppfinnaren när rättigheterna överförs. I uppfinningsreglementet beskrivs också andra förfaranden och skyldigheter som gäller arbetstagaren och universitetet i de fall där uppfinningar kommer till i forskning.

I detta dokument definieras principerna, förfarandena och de olika aktörernas roller vid kommersialisering av uppfinningar eller andra immateriella rättigheter som universitetet helt eller delvis äger.

Samverkan med samhället är enligt lag universitetets tredje uppgift vid sidan om forskning och undervisning. Utöver den vetenskapliga forskningen och anordnandet av undervisning som baserar sig på forskning är det universitetens skyldighet att tjäna samhället också på andra sätt. De forskningsresultat som forskningsuniversitetet producerar är betydelsefulla för samhället

på många sätt. De kan användas för att stödja samhälleligt beslutsfattande, människors välmående och hälsa, sysselsättningen och den ekonomiska tillväxten. Men resultaten kan sällan utnyttjas som sådana i samhället och näringslivet. Det krävs processer och kompetens inom olika områden för att snabbare och mer effektivt ställa forskningsresultaten till samhällets förfogande.

Helsingfors universitet har som mål att på sätt som är ändamålsenliga för forskaren, universitetet och samhället märkbart effektivisera kommersialiseringen av de uppfinningar, patent och det kunskapskapital, dvs. immateriella rättigheter (IP), som universitetet äger eller innehar. Med de principer för kommersialisering som fastställs i detta dokument strävar universitetet efter att såväl förstärka den samhälleliga genomslagskraften för det kunskapskapital som universitetet äger, som att skapa nya kommersiella möjligheter att finansiera sin verksamhet och göra det möjligt för forskarna att välja en karriär inom affärsverksamhet som baserar sig på kommersialisering av forskningsresultat.

1 SYFTE

Syftet med Helsingfors universitets (nedan universitetet) principer för kommersialisering är att säkerställa att universitetets immateriella egendom identifieras och förvaltas på ett ändamålsenligt sätt och i enlighet med de principer som fastställts för Helsingfors universitetskoncerns ägarpolitik. Tillsammans med uppfinningsreglementet ska detta dokument ge universitetets personal en tydlig bild av de rättigheter och skyldigheter som gäller för immateriell egendom som uppkommer genom forskning, samt skyddet och kommersialiseringen av den.

2 TILLÄMPNING

Dessa principer för kommersialisering tillämpas på kommersiellt utnyttjande av immateriell egendom som uppkommer genom forskning vid universitetet och som Helsingfors universitetskoncern helt eller delvis äger.

3 DEFINITIONER

3.1 IMMATERIELLA RÄTTIGHETER OCH SKYDDET AV DEM

Man kan ansöka om skydd (patent, registrering) för immateriell egendom som uppkommit genom forskning, alternativt kan skyddet uppstå automatiskt. Lagen om rätt till uppfinningar vid högskolor (19.5.2006/369) och universitetets uppfinningsreglemente som tillämpar lagen gäller uppfinningar som omfattas av patenträtten i Finland. Datorprogram omfattas i huvudsak av den egentliga upphovsrätten, och skyddet av dem regleras i upphovsrättslagen. Upphovsrätten skyddar inte programmets idéer eller principer (t.ex. algoritmer), utan förbjuder högst framförande av programmet som ett verk. Datorprogram kan eventuellt beviljas patent som en del av den idé eller princip som programmet förverkligar.

Immateriella rättigheter som uppkommer genom forskning vid ett universitet och som kan utnyttjas kommersiellt är vanligen uppfinningar som kan skyddas med patent eller datorprogram som omfattas av upphovsrättslagen. Detta dokument fokuserar därför på principerna för kommersialisering av dessa två immateriella rättigheter, se tabellen nedan. Även andra former av skydd kan användas från fall till fall, t.ex. nyttighetsmodellen, varumärken och mönsterskydd.

IMMATERIELLA RÄTTIGHETER OCH SKYDDET AV DEM

Typ av immaterialrätt	Objekt	Skyddet gäller	Skyddet uppkommer
(egentlig) upphovsrätt	produkter, (t.ex. datorprogram)	kopiering, publicering	automatiskt
patenträtt	nya uppfinningar	professionell användning	genom patentansökan

3.2 SEKRETESSBELAGDA UPPGIFTER

Den allmänna lagstiftningen skyddar sekretessbelagda uppgifter och affärshemligheter. När det gäller kommersialisering är bl.a. följande sekretessbelagda uppgifter:

- Nya uppfinningar innan patentansökan har lämnats in.
- Patentansökans innehåll innan ansökan blir offentlig (18 mån. efter att ansökan lämnats in).
- Ny kunskap eller upptäckter av kommersiellt värde som man inte ansöker om patent för utan vars kommersiella utnyttjande baserar sig på att informationen ska vara en affärshemlighet.
- Affärshemligheter.

När en forskare har gjort en uppfinning, ska forskaren enligt uppfinningsreglementet utan dröjsmål meddela universitetet. På så sätt säkerställer man också att en eventuell patentprocess inte fördröjer publiceringen av forskningsresultaten. När patentansökan har lämnats in kan de forskningsresultat som omfattas av patent-skyddet fritt publiceras.

3.3 INTÄKTER AV KOMMERSIALISERINGEN

Med intäkter av kommersialiseringen avses inkomsten från kommersialisering av en enskild uppfinning eller andra immateriella rättigheter efter att de direkta kostnaderna för kommersialiseringen har dragits av. Till de direkta kostnaderna för kommersialiseringen räknas:

- Patentkostnaderna, inklusive kostnaderna för att göra upp patentansökan och upprätthålla patent-rätten.
- Andra kostnader för att skydda de immateriella rättigheterna.
- Utredningar över t.ex. marknaden eller patenterbarheten som har gjorts eller anskaffats i samband med förberedelserna för kommersialiseringen av den immateriella rättigheten.
- Andra kostnader som direkt har orsakats av och/eller kan påvisas ha orsakats av kommersialiseringen.

Om ett kommersialiseringprojekt har fått extern finansiering (t.ex. Tekes finansiering för nya kunskaper och affärsverksamheter av forskningsidéer) fastställer man från fall till fall hur intäkterna av kommersialiseringen för projektet räknas ut.

NYTTA

FÖR VÄRLDEN, PENGAR FÖR FORSKNINGEN

3.4 SPIN-OUT FÖRETAG

Med ett spin-out företag avses ett nytt bolag som har grundats för att kommersialisera immateriella rättigheter som har uppkommit genom forskning vid universitetet och som universitetet helt eller delvis äger. Spin-out företag etableras i enlighet med principerna i punkt 5.2 *Grundande av s.k. spin-out företag* i detta dokument.

4 IMMATERIELLA RÄTTIGHETER SOM OMFATTAS AV PRINCIPERNA FÖR KOMMERSIALISERING

I universitetets uppfinningsreglemente beskrivs de rättigheter och skyldigheter som hör samman med uppfinningsanmälan, behandlingen av anmälan, rätten till uppfinningen och patentprocessen. Kommersialiseringens åtgärder och stödet gäller endast immateriella rättigheter som antingen helt eller delvis tillhör universitetet. Om en immateriell rättighet på basis av uppfinningsanmälan eller upphovsrättslagen konstateras tillhöra uppfinnaren eller en annan arbetstagare, kan han eller hon erbjuda rättigheten åt universitetet. I så fall kan universitetet välja att överta rättigheten och kommersialisera den enligt principerna i detta dokument.

5 KOMMERSIALISERING

Forskningsresultat kan vanligen kommersialiseras på två olika sätt:

- a. genom licensiering eller försäljning av forskningsresultatet, eller
- b. genom etablering av ett nytt spin-out företag som har till uppgift att kommersialisera forskningsresultatet.

Dessa två kommersialiseringsmetoder behandlas nedan.

5.1 LICENSIERING ELLER FÖRSÄLJNING

När kommersialiseringen sker genom licensiering, bestäms licensgivarens (universitetets) ersättning i ett separat licensavtal. De intäkter som universitetet får via licensieringen delas enligt universitetets uppfinningsreglemente mellan uppfinnaren, resultatenheten och universitetet. Licensiering förutsätter vanligen att den immateriella rättighet som ska licensieras antingen är skyddad, eller att skyddsprocessen (t.ex. patentansökan) har inletts. Licensavtalens omfattning varierar mycket från fall till fall, och är helt beroende av den immateriella rättighet som ska licensieras och av marknaden, den tekniska beredskapen, uppfinningens kommersiella betydelse för licenstagaren, m.m. Villkoren i licensavtalet fastställs därför också från fall till fall. Akademiska forskningsresultat är ofta fortfarande utvecklade när det gäller kommersiellt utnyttjande, så deras verkliga kommersiella potential visar sig kanske först efter flera år. I nästan alla licensavtal kommer man därför överens om fördelningen av de framtida inkomster som den licensierade tekniken kommer att ge upphov till. Licensgivaren får alltså en viss procent av de inkomster som den licensierade tekniken ger (royalty).

Licensavtalets omfattning bestäms också från fall till fall utgående från förhandlingar och ovan nämnda kommersiella parametrar. Den beviljade licensen kan vara exklusiv, alternativt kan ensamrätten begränsas geografiskt eller enligt vilka produkter som får utnyttja tekniken. En licens kan också ge rätt att använda tekniken fritt eller med vissa begränsningar, i så fall kan flera olika användare beviljas licens med liknande villkor.

Det är också möjligt att sälja en immateriell rättighet, så att äganderätten till rättigheten övergår till köparen. Om en immateriell rättighet säljs, övergår också rättigheterna och skyldigheterna i anknytning till skyddet av rättigheten till den nya ägaren. Man kommer överens om villkoren och vederlaget för försäljningen i ett separat avtal. Även i detta fall delas intäkterna enligt

universitetets uppfinningsreglemente mellan uppfinnaren, resultatenheten och universitetet.

Helsingin Innovaatiopalvelut Oy (nedan HIS) ansvarar på uppdrag av universitetet för licensieringen och försäljningen av immateriella rättigheter och tillhörande förhandlingar tillsammans med juristerna vid sektorn för forskning. En förutsättning för ett framgångsrikt slutresultat är att uppfinnaren stöder licensieringen eller försäljningen och intar rollen som den främsta experten på tekniken i fråga. Helsingfors universitet är part i licens- och försäljningsavtalen. Utvecklingsdirektören vid sektorn för forskning undertecknar avtalen på universitetets vägnar. Innovationsnämnden ska informeras om avtalen.

5.2 GRUNDANDE AV S.K. SPIN-OUT FÖRETAG

På grund av de risker och investeringar som hör samman med de inledande faserna i affärsverksamhet är grundandet av ett spin-out företag alltid ett specialfall i ovan nämnda licensierings- eller försäljningsprocess. Tekniskt sett skiljer sig ett spin-out företag från licensiering eller försäljning endast genom att licenstagaren eller köparen är ett företag i vilket Helsingfors universitets fonder kan vara delägare.

Beslutet att grunda ett spin-out företag kan fattas av olika orsaker, t.ex.

- Det är inte möjligt att få det skydd för tekniken eller metoden som en licensiering kräver. Då är det enda sättet att kommersialisera uppfinningen att etablera ett bolag som siktar på affärsverksamhet.
- Att grunda ett bolag är av någon annan orsak den enda möjligheten att kommersialisera tekniken eller metoden.
- Man anser att ett spin-out företag är det bästa sättet att utveckla utnyttjandet av universitetets forskning för kommersiella ändamål.
- Andra särskilt vägande skäl.

Att grunda ett spin-out företag för att kommersialisera universitetets immateriella rättigheter är en process som kräver flera olika aktörers expertis och engagemang. Ett enskilt forskningsresultat är inte alltid tillräckligt för att grunda ett företag. Det är ofta ändamålsenligt att kommersialisera kompletterande uppfinningar eller andra immateriella rättigheter via samma spin-out företag.

5.2.1 FÖRETAGARTEAMET

Ett nytt bolag behöver förutom teknik också pengar för att starta och utveckla sin verksamhet, och man är vanligen tvungen att söka finansiering för att kunna starta

verksamheten. Finansieringen kommer ofta från en investerare som ställer egna krav på företagets affärsverksamhet och målsättningar. Det viktigaste kriteriet för investeraren är nästan alltid det företagarteam som börjar driva företaget. Teamet ska vara engagerat i utvecklingen av företaget och de kommersiella målen. Ett team som består av forskare måste ofta förstärkas med medlemmar utanför universitetet som har kommersiell eller annan lämplig erfarenhet. Forskarens roll är vanligen att bidra med teknisk expertis. Forskaren måste inte ge upp sin akademiska karriär för att delta i teamet, utan den tekniska expertisen kan tillföras företaget med hjälp av samarbete. HIS och kvesturen ansvarar för att sammanställa teamet efter den planerade affärsverksamhetens behov.

5.2.2 KOMMERSIALISERING AV TEKNOLOGI

En annan nyckelfaktor för ett nytt spin-out företag är den teknologi som ska kommersialiseras och som utgör grunden för företagets konkurrenskraft. Om kommersialiseringen sker via ett nytt bolag är det inte alltid nödvändigt att skydda de immateriella rättigheterna. I synnerhet när det gäller kommersialisering av datorprogram kan enbart sekretess vara ett beaktansvärt alternativ. Vanligen krävs dock patentskydd redan när man söker finansiering för bolaget. De kommersiella villkoren för licensiering av eller överlåtelse av äganderätten till immateriella rättigheter varierar mycket från fall till fall när det gäller nya spin-out företag, och det går inte att fastställa några allmänna regler. Villkoren måste ändå motsvara markandens allmänt accepterade principer. På grund av kommersialiseringens karaktär måste licensen ändå oftast ge ensamrätt åtminstone inom bolagets verksamhetsfält eller geografiska verksamhetsområde. Beredning av och beslut om licens- eller överlåtelseavtal sker enligt punkt 5.1 *Licensiering eller försäljning*.

5.2.3 AFFÄRSPLANEN

Företagarteamet och teknologin räcker inte som bas för att grunda ett nytt bolag. Det behövs också kunder som är beredda att betala för bolagets produkter och/eller tjänster, och en detaljerad affärsplan, där bolagets affärsverksamhet och tillväxt beskrivs på ett trovärdigt sätt. Företagarteamet ansvarar för att göra upp affärsplanen, HIS ger stöd vid behov. Den färdiga affärsplanen förevisas för kvesturen, som beslutar om den kan presenteras för innovationsnämnden eller om den måste utvecklas. Grundandet av ett nytt spin-out företag behandlas alltid i innovationsnämnden. Utgående från nämndens framställning beslutar Helsingfors universitets fonder (nedan HUF) om företaget ska grundas eller inte.

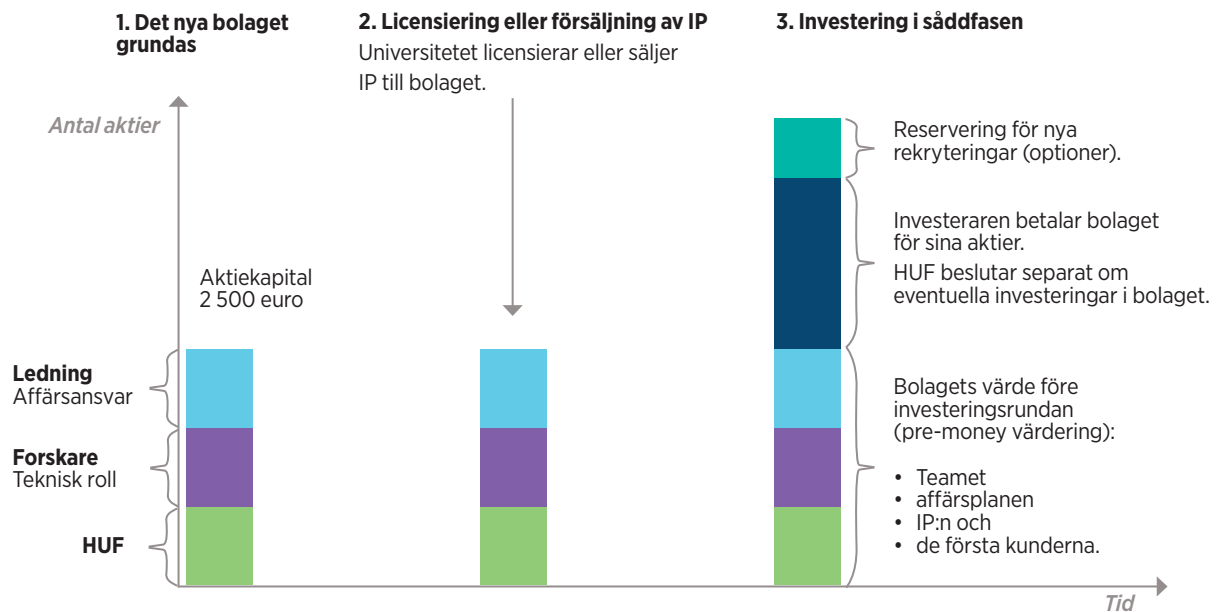
5.2.4 FÖRDELNINGEN AV AKTIER MELLAN FORSKARDELÄGARNAS OCH HELSINGFORS UNIVERSITETS FONDER

Universitetet koncentrerar sina aktieinnehav i spin-out företag till Helsingfors universitets fonder som hör till Helsingfors universitetskoncern. När ett nytt spin-out företag bildas fördelas aktierna jämnt mellan forskardelägarna och HUF. Med forskardelägare avses här en forskare som är en av det nya spin-out företagets grundare. Forskardelägarna väljs alltid utgående från företagets planerade affärsverksamhet, samtidigt som företagarteamet sammanställs. Ett delägarskap är inte den ersättning för uppfinningen som avses i lagen om rätt till uppfinningar vid högskolor. En forskardelägare ska vara engagerad och ha förmåga att utveckla teknologin, och därför måste han eller hon också ha varit delaktig i utvecklingen av den immateriella rättighet som kommersialiseras. HUF ansvarar för fördelningen av ett nytt spin-out företags aktier, med bistånd av HIS.

Alla uppfinnare som nämns i uppfinningsanmälan eller anställda vid universitetet som nämns som framställare av en immateriella rättighet, oberoende av om de är forskardelägare eller inte, får i enlighet med universitetets uppfinningsreglemente en ekonomisk ersättning som baserar sig på intäkterna av kommersialiseringen enligt det licensierings- eller överlåtelseavtal med vilket nämnda immateriella rättighet har licensierats eller överlåtits till spin-out företaget.

5.2.5 EXTERNA GRUNDARE

Som nämns i punkt 5.2.1 *Företagarteamet*, måste teamen ofta förstärkas med externa medlemmar med lämplig bakgrund. HIS och kvesturen ansvarar för utnämningen och rekryteringen av dessa medlemmar. Ofta är de externa medlemmar av teamet som utnämns i detta skede också grundare av företaget. Deras ägarandel fastställs från fall till fall på basis av separata förhandlingar. De externa grundarnas andel minskar HUF:s och forskardelägarnas andel i bolaget i lika stor grad, dvs. både HUF:s och forskardelägarnas aktiestock minskar.

Faserna i grundandet av spin-out företag.

5.2.6 SPIN-OUT FÖRETAGETS STIFTELSEURKUNDER

Kvesturen ansvarar med bistånd av HIS för att göra upp bolagets stiftelseurkunder. Huvudsakligen används mallar som har gjorts upp för ändamålet och som inkluderar åtminstone följande handlingar:

- Avtal om bolagsbildning
- Bolagsordning
- Etableringsanmälan till Patent- och registerstyrelsen
- Aktiebok och aktieägarförteckning
- Aktieägaravtal

De ovan nämnda handlingarna kompletteras och/eller anpassas efter behov.

5.2.7 EXTERNA INVESTERINGAR

Bolag som har grundats för att kommersialisera immateriella rättigheter behöver ofta kapital för att kunna inleda affärsverksamheten, eftersom de produkter eller tjänster som bolaget ska utveckla vanligen inte är färdiga att säljas

till kunderna. Det kapital som behövs för utvecklingen kommer oftast från privata eller institutionella investerare som har specialiserat sig på investeringar i såddfasen, och eventuella kapitalfonder. Företagarteamet ansvarar för att skaffa investeringarna, med bistånd av kvesturen och HIS. Utan ett kompetent och engagerat team och en affärsplan kan inte ens den bästa teknologin ge framgång. Därför bedömer investerarna i första hand teamet och dess förmåga att lansera teknologin på marknaden. Beslut om nya investeringar fattas enligt rättigheterna som fastställs i aktieägaravtalet.

5.2.8 HUF:S INVESTERINGSMÖJLIGHET

HUF har rätt att investera i ett bolag på samma villkor som en utomstående investerare. HUF:s eventuella investeringar behandlas i innovationsnämnden.

6 ÄNDRINGAR I PRINCIPERNA FÖR KOMMERSIALISERING

Principerna för kommersialisering ses över av innovationsnämnden årligen.

7 BILAGA: KRITERIER FÖR KOMMERSIALISERING

Uppfinningar eller andra immateriella rättigheter som Helsingfors universitet helt eller delvis äger

- Forskningsresultatet som ska kommersialiseras baserar sig helt eller delvis på forskning som gjorts vid Helsingfors universitet.
- HIS experter bedömer kommersialiseringens potential på marknaden. Vid behov skaffas expertis via utomstående tjänsteproducenter.
 - Kommersialiseringen av forskningsresultaten och/eller utvecklingsarbetet har möjlighet till nationell och/eller internationell tillväxt.
- Forskningsresultaten kan utnyttjas av Helsingfors universitet och de nödvändiga avtalen för överlåtelse av rättigheterna har ingåtts.
- Även andra investerare än Helsingfors universitets fonder är intresserade av att investera i bolaget.
- Kommersialiseringen kan ske genom att man grundar ett företag (spin-out) eller genom licensiering.
 - Ett bolag som etableras måste ha ett tekniskt och kommersiellt starkt och engagerat team, med förmåga att utveckla bolaget och eventuellt främja dess internationella framgång.
 - Kommersialiseringen sker i samarbete med forskare, och i ett så tidigt skede som möjligt tas en lämplig företagare med i projektet.
- Det "ideologiska målet" för kommersialiseringen är att kommersialiseringsåtgärderna eller andra innovationsåtgärder gör det betydligt snabbare att utnyttja forskningsresultaten.
- Finansiering som Helsingfors universitet beviljar för kommersialiseringsåtgärder är inte forskningsfinansiering för universitetets forskare.
 - HIS Oy får årligen finansiering för att bolaget ska hjälpa forskarna och Helsingfors universitet att kommersialisera forskningsresultat (samverkan med samhället).
 - Helsingfors universitets fonder kan bidra med en liten investering i inledningsfasen. Deltagande i projekten sker i enlighet med principerna för kommersialisering. Varje investering övervägs skilt för sig, med beaktande av fondernas placeringstillgångar som helhet.
- Kommersialiseringen av forskningsresultaten främjar Helsingfors universitets genomslagskraft i samhället.
- Kommersialiseringen av forskningsresultaten sporrar till ny forskning, vilket i sin tur ger upphov till nya kommersialiseringsprojekt.

HELSINGFORS UNIVERSITET